

נצר אחרון
לקראת יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל
תיכון "היובל" הרצליה/ תשע"ג

יוסף (קז'וק) באומינגר

תרפ"ח-תש"ח 1928-1948

נצר אחרון - מצוות זכירה וקריאת שמותיהם וסיפוריהם של חללי נצר אחרון ביום הזיכרון

חללי נצר אחרון הם ניצולי שואה שנותרו שריד אחרון ממשפחתם גרעינית, שחוו על
בשרם את אימי השואה, שעלו לארץ, לבשו מדים ונפלו במערכות ישראל.

כמו בארבע השנים הקודמות, החלטנו גם השנה שבכל אחת מהכיתות בשיעורי החינוך ביום
הזיכרון לחללי צה"ל נזכיר את החייל יוסף (קז'וק) באומינגר, נצר אחרון שאין יותר מי שיזכיר את
שמו. ציפי מל תזכיר בדבריה בטקס ביום שני 15.4.13 את המושג נצר אחרון ואת החייל יוסף
באומינגר. וכך נקיים מצוות זכירה לחייל שהקריב את כל מה שהיה לו ולא נותר איש לזכור אותו.

(את המידע לגבי יוסף באומינגר ז"ל קיבלנו מפנינה דינור, שאביה היה המדריך והמפקד של יוסף
בתקופת שהותו במקוה ישראל. אביה של פנינה קרב אותו במיוחד, כיוון שלא הייתה לו משפחה.

משפחתה של פנינה נוהגת לעלות לקברו של יוסף בהר הרצל, שם הוא קבור בקבר אחים של חללי גוש עציון. פנינה תשמח לענות על שאלות נוספות אם יתעוררו)

"אחרי שהתנסו בתופת של אירופה הנאצית, אחרי שנחלצו ממנה ביסורים, יכול כל איש מהם למצוא לו מקום מבטחים כזה או אחר. תחת זאת הם עלו ובאו לכאן כמתנדבים - במובן המלא והנשגב של ערך ההתנדבות. איש לא שידל אותם לעלות וללבוש מדים. אם היה היבט של כורח בדרכם זו הוא לא נמצא באילוף כלשהו, כי אם באופן בו הם עצמם בחרו לממש את יעודם כיהודים וכניצולים. ... כל אדם שהלך לעולמו ראוי להיזכר, לא כל שכן אדם המקריב את כל היקר לו, זה המוסר את נפשו למען תכלית נעלה. בראייה הזו באים חללי נצר אחרון ומציבים לכולנו אתגר מיוחד. הרי נסיבות חייהם יחודיות והירואיות במובהק - קודם בגולת אירופה ואחר כך כאן, בארץ. אך באין קרובי משפחה, באין מכרים וחברים שיעשו להנצחתם הראויה, רבה הסכנה לאובדן הזיכרון ולשיכחה, ואלה רק יעצימו את גודל האסון וההחמצה"

אבנר שלו, יו"ר הנהלת יד ושם

דברי ראש הממשלה – אריאל שרון לעצרת זכרון באתר ההנצחה לחללי נצר אחרון

תמונות רבות נחרטו בזיכרוני במהלך המאבק על תקומתה של מדינת ישראל. ואולם זאת חרטה בי את רישומה העמוק במיוחד. יום שרב כבוד. כרם זיתים ליד חולדה העתיקה. מחלקתי ואני שרועים על הקרקע, מתחת לעצי הזית, דרוכים ומהורהרים בטרם קרב. לפתע בסמוך לנו, עוצרת שיירת משאיות, מתוכם יורדים מגויסים חדשים. פניהם חיוורים במקצת, זרים למראה, ספרות טבועות על ידיהם. הם החליפו את בגדיהם, ניסו להתאים מדים וקיבלו את נשקם. בשקט מופתי. בדממה כמעט .

הם הגיעו אלינו ממחנות המוות באירופה, דרך גבולות חסומים, באוניות מעפילים רעועות, ושוב למחנות ההסגר בקפריסין - ומשם באוניות - היישר לחזית. איש מהם לא התלונן, איש מהם לא מחה בקריאה, "תנו לנו לפחות לנשום מעט אחרי השנים הנוראות שעברנו", כאילו הבינו שזהו עוד קרב על הקיום היהודי.

חשבתי אז ועדיין מהרהר בכך עד היום: אילו תעצומות נפש אדירות היו לאותם צעירים, אשר עברו את תופת השואה ואיבדו בה את כל עולמם, ועתה הם מתייצבים בחזית של מולדתם החדשה, נכונים להקריב את נפשם למען עצמאותה.

אלה היו אנשי הגח"ל (גיוס חוץ לארץ). שירים לא שרו להם. סביב המדורה לא דיברו בהם. לא היו מושא לחיקוי. בבית לא חיכה להם איש לחלוק עמו חוויות, לא היה להם בית. אנשים מעולם אחר, עם חוויות שאנחנו לא חוינו, צעירים כמונו ומבוגרים מאיתנו באלף שנים.

אני זוכר היטב כמה מהם שהיו פקודי. שניים מאותם צעירים שנלחמו אתנו שכם אל שכם נפלו בקרבות המרים: ישראל קורן ויהושע בנדלמכר מלודז' שבפולין שמיום נפלו ב-1948 איש לא פקד את קברו. ישראל ויהושע, זיכרונם לברכה, הם שניים מתוך 434 ניצולי שואה שעלו ארצה אחרי מלחמת העולם השנייה, התגייסו לשורות הלוחמים ונפלו במלחמה על תקומת ישראל. והם שריד אחרון למשפחותיהם.

אני מצדיע לאותם אלמונים במדים, שחלמו להגיע לאדמת מולדת ולחוף מבטחים, וכשזכו סוף סוף, להגשים את חלומם-נפלו בקרב. הם באו אלמונים, נפלו כאלמונים ורבים הם נשאו באלמוניותם עד היום. אלמונים במדים. בעיני הם הגיבורים האמיתיים.

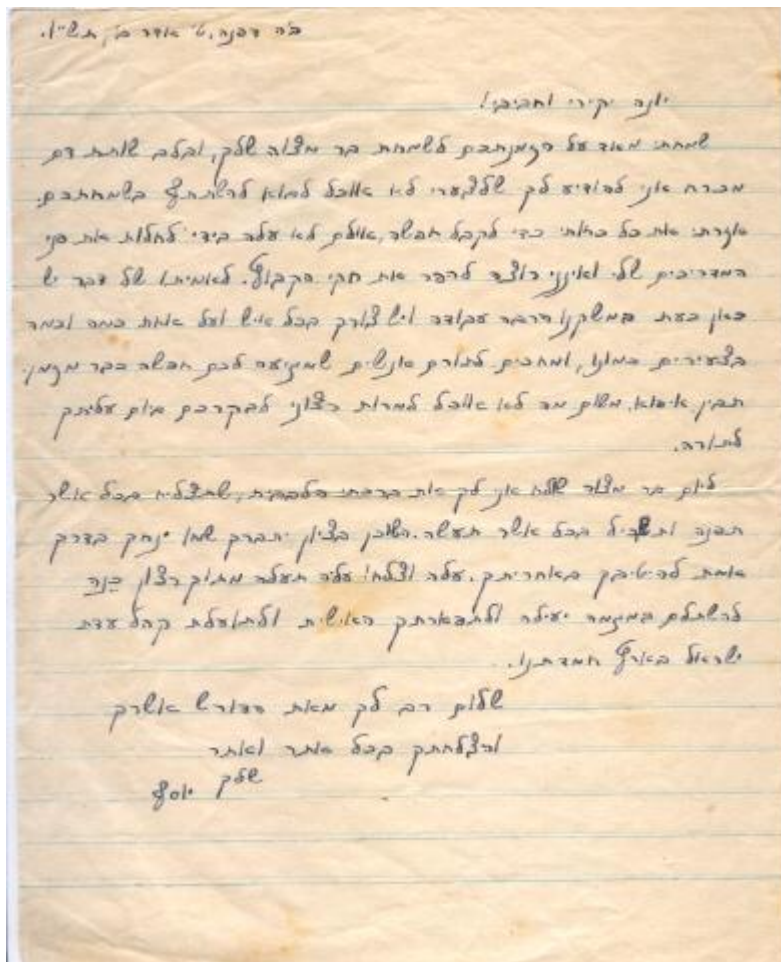
סמל לטרגדיה הנוראה שפקדה את עמנו בשואה והחוליה הכואבת שבין דור החורבן לדור התקומה.

אני מעלה על נס את מפעלו של יהודה שטרנפלד - ניצול שואה שלחם בעצמו במלחמת העצמאות, והגה את רעיון הנצחתם של חבריו הלוחמים. ביוזמתו ובמסירותו הוקם מפעל הנצחה אדיר. עשייתו המבורכת אינה רק מופת לאחוות לוחמים – היא מנחילה את רוח האכפתיות, האחדות והציונות – לנוער של ימינו.

בלב שותת דם מכרה אני להודיעך

ביום ט' אדר ב' תש"ו, 12.3.46, כתב יוסף, אשר היה אז בקיבוץ דפנה, מכתב לקרובו, יונה מהלר, בתשובה של הזמנתו של יונה את יוסף להגירת הבר-מצווה שלו. השימוש בשפה גבוהה כל כך אצל מי שעלה ארצה זמן לא רב קודם לכן ולא דיבר עברית לפני עלייתו - מוסבר, כפי שסיפר יונה, בכך שיוסף שינן את דפי המילון, כדי ללמוד עברית.

אי אפשר שלא להתרגש מקריאת מכתב זה...

יונה יקירי וחביבי!

שמחתי מאוד על הזמנתכם לשמחת בר מצוה שלך, ובלב שותת דם מכרח אני להודיע לך שלצערי לא אוכל לבוא להשתתף בשמחתכם. אזרתי את כל כחותי כדי לקבל חפשה, אולם לא עלה בידי לחלות את פני המדריכים שלי ואינני רוצה להפר את חקי הקיבוץ. לאמיתו של דבר יש כאן כעת במשקנו הרבה עבודה ויש צורך בכל איש ועל אחת כמה וכמה בצעירים כמונו, ומחכים לתורם אנשים שמגיעה להם חפשה כבר מזמן. תבין, איפוא, משום מה לא אוכל למרות רצוני לבקרכם ביום עליתך לתורה.

ליום בר מצוה שולח אני לך את ברכתי הלבבית, שתצליח בכל אשר תפנה ותשכיל בכל אשר תעשה. השוכן בציון יתברך שמו ינחך בדרך אמת להיטיבך באחריתך. עלה וצלח! עלה תעלה מתוך רצון כנה להשתלם במגמה יעילה ולתפארתך האישית ולתועלת קהל עדת ישראל בארץ חמדתנו. שלום רב לך מאת הדורש אשרך, והצלחתך בכל אתר ואתר, שלך יוסף

יוסף (קז'וק) באומינגר - תולדות חיים

בעקבות השיחה שניהלתי עם יונה מהלר, נשלחו לי על ידו קורות חייו של יוסף. בנוסף, הובהר הקשר המשפחתי המדויק ביניהם:

* יונה הינו בנו של אלטר (ארתור) יחזקאל מהלר, בן דבורה מהלר לבית ברייט, בת רחל ברייט לבית באומינגר, בת ר' העשל באומינגר מקרקוב.

* יוסף הינו בנו של מרדכי (מוטק) באומינגר, בן שלמה באומינגר, בן יואל באומינגר, בן ר' העשל באומינגר מקרקוב.

כלומר, יונה ויוסף הינם בני-דודים מדרגה שלישית.

להלן קורות חייו של יוסף...

יוסף, יוזק, נולד בפשמישל, פולין ביום כ"ז אייר תרפ"ח, 17.5.1928, לאביו, מרדכי (מרקוס, מוטק) באומינגר ואמו פסיה (פאולה) לבית הירשפלד. אמו נפטרה לפני המלחמה ואילו אביו ואחיו נרצחו על ידי הנאצים עם כיבוש פשמישל על ידי הגרמנים.

יוסף, נער בן 11 בעת כניסת הנאצים, ברח ליערות ועבר את המלחמה בין הפרטיזנים, ועם ילדים כמותו, כשהוא מציג עצמו כגוי בשם קאזיק קזימיסקי. במשך התקופה גם נתפס על ידי הגרמנים, עבד אצלם כחשמלאי וגם עבד עבור הגרמנים בפירוק פצצות שלא התפוצצו של בנות הברית.

לאחר המלחמה נדד באירופה בחיפוש דרך לארץ ישראל. ב - 3.9.45 עלה על האניה "מטרואה" בטולון, צרפת. "מטרואה" היתה אניה שהובילה עולים ליגליים לארץ ישראל וחיילים בריטים

לחופשה במצרים. יוסף (קאזיק) עלה לאניה עם חבורה של צעירים יהודים, בצורה בלתי ליגלית, כאשר העולים הבלתי ליגליים מתחפשים לסבלים.

האניה "מטרואה" הגיעה לנמל חיפה ביום א' של ראש השנה תש"ו, 9.9.45, ועליה כ – 1000 עולים. כל העולים הועברו לעתלית, כאשר הליגליים שוחררו אחרי רישום וקבלה, ואילו הבלתי ליגליים נכלאו במחנה.

מתקופת מחנה עתלית ולאורך כל חייו הקצרים בארץ ישראל, קיים יוסף קשר עם משפחת יחזקאל ודינה מהלר בתל אביב, אשר בביתם גרה, כבת, הילדה אידה באומינגר, בת דודה שלו, שאמה נספתה על ידי הגרמנים בפולין ואביה מת ברוסיה והיא עלתה לארץ ישראל עם ילדי טהרן.

ב - 9.10.45 פרץ הפלמ"ח למחנה עתלית ושחרר את העצורים. הבורחים עלו ברגל את הכרמל דרך בית אורן ומשם ירדו ליגור. מיגור נשלח לקיבוץ דפנה וצורף לחברת נוער א', שהיתה חברת נוער עולה מבולגריה, שאלה צורפו אחדים ממשוחררי עתלית.

חבריו מדפנה מספרים שכל הזמן למד עברית. מכתב מיום ט' אדר ב' תש"ו, חצי שנה אחרי עלייתו לארץ ישראל, מדפנה אל יונה מהלר ליום הבר מצווה, מראה על שליטה מצוינת בעברית [המכתב - בפוסט נפרד - א.ה.].

ב – 16.7.46 עבר ללמוד במקווה ישראל בסקטור הדתי. חבריו ומדריכיו סיפרו גם הם שלמד את מילון "הלשון העברית" של גור בעל פה. החברים ממקווה זוכרים אותו בכינוי "יוספיים". במקווה ישראל, יחד עם כל החניכים, עבר אימונים צבאיים במסגרת "ההגנה", וסיים בהצטיינות אימוני מ"ס-כ"פים (מפקדי כיתות).

לאחר סיום לימודיו במקווה, התגייס לפלמ"ח הדתי, והגיע ביום 19.1.48 לגוש עציון יחד עם הלווייה של ה"ה, והועבר שם ליחידת ח"ש. בגוש שירת כמקלען בקיבוץ רבדים, בגבעת העץ ובגבעה הצהובה, ואחר כך כחבלן בכפר עציון. הוא נפצע בעת הנחת מוקשים וחזר לפעילות קרבית. בימי הקרב האחרון מילא תפקידי קשר מטעם מפקד הכפר. ביום ד' אייר תש"ח, 14.5.48, נפל בקרב האחרון בכפר עציון. בתאריך 17.11.49 הועבר לקבורה בקבר אחים בהר הרצל, יחד עם כל חללי הגוש.

עוד תמונות של יוסף

להלן תמונות נוספות מחייו של יוסף, כפי שנשלחו לי מיונה מהלר.

ליחצו על התמונות להגדלתן.

האניה "מטרואה", על סיפונה עלה יוסף ארצה

עם חבריו מקיבוץ דפנה. אי אפשר לפספס את יוסף...

על עץ ב"מקווה ישראל"

על מקפצה ב"מקווה ישראל"

במהלך טיול, בזמן שלמד ב"מקווה ישראל"

תמונה קבוצתית מ"מקווה ישראל". אי אפשר לפספס את יוסף...

האוהל של יוסף